

1418. HİCRÎ YIL*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Cumanız mübarek olsun... Allah nice nice mübarek günlere, gecelere, aylara, yıllara, uzun ömürlere sıhhat afiyetle erdiresin... İki cihanda aziz ve bahtiyar olun.

Bu cuma, diğer cumalardan farklı bir cuma, hicrî yeni bir yıl başladı, bu yeni yılın ikinci gününde bulunuyoruz. Bizim takvim hesaplamalarımıza göre bugün Muharrem ayının ikisi olmuş oluyor, dün perşembe günü bir idi. O halde sizin hem cumanızı tebrik ederim, hem 1418 hicrî yılınızı kutlarım, yeni yılınız hayırlı ve mübarek olsun, feyizlerle dolsun...

Allah-u Teâlâ Hazretleri bu 1418 hicrî yılını bütün âlem-i İslâm ve bütün müslümanlar için hayırlı, mübarek vemüteyemmin eylesin... Şerleri def eylesin, hayırları feth eylesin... Lütfuna mazhar eylesin, müşkilâtları halleylesin, müşkillerin hallini âsân eylesin... Derdi olan kardeşlerimizi dertlerinden kurtarsın, borçlu olan kardeşlerimizin borçlarını edâ etmelerini nasib eylesin... Cümle kardeşlerimizi mutlu ve bahtiyar eylesin...

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Biliyorsunuz, bizim ülkemizde iki hattâ üç takvim var. Bu takvimlerden birisi asırlardır alem-i İslâm'da kullanılan kamerî takvimdir, onun 1418'inci senesine girmiş bulunuyoruz. Diğer i şemsî takvim, şu anda kullandığımız, batıdan uyarlanmış olan takvim oluyor. O, Hazret-i İsa ile ilgili olduğu için milâdî takvim diye adlandırılıyor. Fakat bizim bütün dinî çalışmalarımız, ibadetlerimiz hicrî-kamerî takvime göre düzenlenmiştir.

Meselâ, Ramazan ayı çok mühim bir ibadet ayıdır ve hicrî- kamerî takvimle ilgilidir, yâni milâdî takvimde onu yerleştirmek mümkün olmuyor. Ayrıca hac ayı, son derece önemli; mühim bir gün olan Arafe günü, o da Arafat'a hacıların çıktığı zamanki gün ki, o zamandan bir gün önce veya bir gün sonra, başka bir zamanda çıksalar olmaz. O da Zilhicce'nin dokuzudur, önemlidir, o bakımdan hicrî takvim cihan durdukça, müslümanlar yaşadıkça yaşayacaktır, hayırlı ve mübarek olsun...

a. Hicrî Takvimin Başlangıcı

Bu hicrî takvimin biraz açıklamasını yapmak istiyorum: Biliyorsunuz, Araplar hicrî-kamerî ayları, yâni Muharrem, Safer, Rebîü'l-evvel, Rebîü'l-âhir, Cumâde'l-ûlâ, Cumâde'l-âhir, Receb, Şa'ban, Ramazan, Şevval, Zilkâde, Zilhicce diye isimlendirmişlerdir. Yâni birinci ay Muharrem, son ay, on ikinci ay Zilhicce'dir. Araplar bu kamerî, hilâli gözlemeye dayalı takvimi, tarihçilerin rivâyetine göre Hazret-i İbrahim AS zamanından beri kullanmışlardır.

Yâni, Hazret-i İbrahim AS oğlu İsmâil'i getirip de, Hâcer Vâlidemiz'le birlikte, şimdi Mekke-i Mûkerreme'nin olduğu, ama o zaman boş bir saha olan, ekin bitmez, taşlık, kumluk bir vâdi olan yere iskân ettiği zamandan beri bu kamerî takvimin ayları kullanılmıştır.

Sonracahiliyedevrindebuaylarınkullanılmasında bir takım tehirlere, geciktirmelere, öne almalar ve seneyi on iki ay değil de on üç ay yapmak gibi keyfî uygulamalar olmuştur. Peygamber SAS Efendimiz Vedâ Haccı'nda bu hususa temas ederek, *nesî* denilen aylarla oynamanın, onların zamanını değiştirmenin, öne arkaya almanın doğru olmadığını beyan buyurmuştur. Bu konuda âyet-i kerime de vardır.

Ayların on iki olduğunu, on iki ayın bir sene teşkil ettiğini âyet-i kerime de beyan ediyor. *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي
كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا
أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ

(التوبة: ٣٦)

(*Inne iddete's-şuhûri inda'llâhi isnâ aşere şehran fî kitâbi'llâhi yevme haleka's-semâvâti ve'l-arda minhâ erbaatün hurum*) [Gökleri ve yeri yarattığı günde Allah'ın yazısına göre Allah katında ayların sayısı on iki olup, bunların dördü haram aylardır.] (Tevbe, 9/36)

Ayet-i kerimede geçtiği için, şer'î bakımdan büyük bir açıklıkla, kesinlikle ifâde edilmiş olduğuna göre on iki ay bir senedir ve senenin dört ayı haram aylardır; çok mübarek, çok muhterem ve çok hürmetine riâyet edilmesi gereken aylardır. Bu dört haram ayın üç tanesi peş peşedir: *Zilkàde*, *Zilhicce* ve *Muharrem*; yâni eski senenin son iki ayı ve yeni başlayan senenin birinci ayı... Bu aylar hac aylarıdır, hac mevsimidir. Bu aylarda ceng ü cidâl, kavga, yol kesme vs. gibi şeylerden Araplar son derece sakınırlardı, yapmazlardı. Aralarında kan davası olsa, husûmet olsa bile hasmını görmezlikten gelirlerdi.

Bu dört haram aydan bir tanesi *Receb* ayıdır. Yâni Ramazan ayından bir önceki aydır. Mübarek Üç Ayların; *Receb*, *Şa'ban*, *Ramazan* aylarının ilkidir. Geçtiğimiz konuşmalarımızda, *Receb* ayı girdiği zaman, bunu güzelce açıklamıştık.

Demek ki şimdi, haccın yapıldığı *Zilhicce* ayı bitti ve yeni yılın *Muharrem* ayı başlamış oldu. Yeni yılı bütün âlem-i İslâm'a, müslümanlara kutlu olsun, mutlu olsun diye temennî ediyoruz.

Bunun nasıl kararlaştırıldığı hakkında da tarihî bilgi verelim: Peygamber SAS Efendimiz'in zamanında o yörede kullanılan belli bir tarihleme yoktu. Belirli mühim olayları zikrederek, "ondan şu kadar önce, bundan şu kadar sonra" diye anlatırlardı. Meselâ Fil Olayı bir mühim olaydı; işte Ebrehe ordusuyla Kâbe'yi yıkmak için Arafat'a kadar, Müzdelife'ye kadar içinde fil olan ordusuyla geldi. Fakat ebâbil

kuşlarının onların üzerine attıkları taşlarla, ordu münhezim ve perişan oldu.

Bu çok mühim bir olay... Kur'an-ı Kerim'de:

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ

(الفيل:١)

(*Elem tera keyfe feale rabbüke bi-ashàbi'l-fîl*) [Rabbin fil sahiplerine neler etti, görmedin mi?] (Fil, 105/1) diye başlayan ayetlerle vukuu anlatılan, Araplarca ma'ruf, meşhur bir olay, çok olağanüstü bir olay. Büyük bir ordu Mekke'nin yakınında kadar geliyor. Fakat Mekkeliler çarpışmadan, bir takım mânevî musibetlerle münhezim ve perişan olarak, yenik ekin taneleri gibi bitik olarak dönüp gidiyorlar.

Bu *Fil Olayı* diye geçer. Onun için, Arapların bir olayı anlatacakları zaman, "Fil yılında oldu. Fil yılından iki sene önce oldu. Üç sene sonra oldu." gibi böyle isimlendirmeleri vardı.

Peygamber SAS Efendimiz'in zamanında da buna benzer isimlendirmelere rastlıyoruz. Meselâ Müslümanlar, Kureyş kendilerine çok zulmedince Peygamber Efendimiz'den izin istediler, hicret etmeye izin çıktı; ona *Senetü'l-izn* dediler. Böyle bir isimlendirme... Sonra meselâ mühim vefat hadiselerinin olduğu seneye: *Senetü'l-hüzn* dediler. Meselâ, müşriklerle savaşa izin çıktığı zaman, "Onlar size nasıl saldırıyorsa, nasıl sizinle savaşıyorlarsa siz de karşılık verin, çarpışın!" diye savaşmaya, savunmaya müsaade olunan yıla da, *Senetü'l-kıtâl* denildi.

Tabii, Peygamber Efendimiz'in hayatında, mühim olaylarla bunları anlatmak kolay oldu. Fakat Peygamber Efendimiz'in vefatından sonra bu işte bazı sıkıntılar başladı. Bir olayın vukuunu nasıl anlatacaklar?.. Hazret-i Ömer RA'nın halifeliği zamanında, hicretten 17 yıl geçtiği sırada, Hazret-i Ömer'in Yemen'e hâkim ve kadı olarak gönderdiği Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA, halifeye bir resmî yazı göndermiş; "Şa'ban ayı" diye bir tarih atmış ama, ay ismi var fakat gerisi yok... Tereddüt hâsıl olmuş, mektup Yemen'den halife Ömer'in eline ulaştığı zaman: "Acaba hangi Şa'ban, şu yakındaki Şa'ban mı, yoksa daha önceki Şa'ban mı?.." diye... Bunun üzerine ashabdan bazı kimseler ve sevgili büyüğümüz Hazret-i Ali RA Efendimiz, demişler ki:

"—Bu olaylar gittikçe karışabilir, bir tarihleme yapmamız lâzım! Bu husustaki karışmaları engellememiz gerekiyor." diye tedbir önermişler, ihtar etmişler, teklif etmişler halifeye...

Onun üzerine çeşitli ihtimaller düşünülmüş:

"—Acaba Rumların takvimini mi kullanalım, Fürslerin, yâni İranlıların takvimini mi kullanalım?" diye.

Fakat onlar güneş takvimi olduğu için, güneş takvimini çöldeki insanlar hangi alâmetle bilecekler? Onu tesbit etmek ve uygulamak zor olduğundan, yine an'anevî, ayın durumuna göre olan takvim üzerinde karar kılınmış.

Biliyorsunuz, Ay Dünya'nın etrafında döner. Bu dönmesi itibârî olarak 29.5 gündür. Bu buçuk bazen aya eklenir 30 gün olur, bazen ötekisinden alınmış, eklenmiş olduğu için 29 gün olur. Ama bunun uygulaması o devrin şartları altında çok kolaydı. Hesap yapılamadığı için, haberleşme zor olduğu için, bunun hesaplanması gayet kolaydı. Ay 29 günlük devri esnasında dönerken bir noktaya gelir ki Güneş'e yaklaşır, Güneş'le aynı hizaya gelir. Güneş'le olan hizası aynı olunca, *ictimâ* hâli deniliyor. İctimâ hâlinden sonra, batı ufkunda güneş battıktan sonra görülen ilk hilâl, yeni ayın başlangıcıdır diye bir herkesin gördüğü bâriz bir işaret olmuştur.

Onun için yeni hilâl –Farsça tâbiriyle *nev hilâl*– yeni bir ayın başlangıcıdır. Böylece, “Ramazan ne zaman giriyor, Şevval ne zaman giriyor, bayram ne zaman yapmak lâzım, hac ayı Zilhicce ne zaman başladı, Muharrem ne zaman başladı?” gibi soruların cevabı, görsel olarak batı ufkuna bakıldığı zaman, hilâl görününce anlaşılıyor. Yeni hilâl doğduğu zaman, görüldüğü zaman, yeni bir ay başlamış oluyor. Efendimiz bunu kendi hayatında da uygulamış, yeni hilâli gördüğü zaman el açmış, dua eylemiş, Peygamber SAS Efendimiz'in:

“–Yâ Rabbî, bu ayı bizim için bir hilâl-i rüşd ve bereket eyle!

Bu ay hakkımızda hayırlı olsun...” diye duaları var.

İşte o uygulaması çok kolay olan, çok sâde olan, herkes tarafından anlaşılabilir olan ve tarihî, an'anevî olan takvimi seçmişler. Hazret-i Ömer zamanında böylece, takvim meselesi üzerine bir kararlaştırma olmuş.

Fakat başlangıcı ne zaman olarak alacaklar, bunu düşünmüşler. Tamam kamerî takvimi kullanacaklar, hilâl esasına göre ayları hesaplayacaklar ama, bu yıllamanın, yılların rakamlandırılmasının, sıralandırılmasının başlangıcı ne olacak?.. Hazret-i Peygamber SAS Efendimiz'in doğumunu düşünmüşler, fakat doğumunda çeşitli rivâyetler olmuş: "Rebîü'l-evvel'in on ikisi miydi, sekizi miydi?" diye çeşitli rivâyetler olduğu için onda karar kılmamışlar. Vefatı belli, hepsi tarafından biliniyor ama, vefat da bizler için bir hüznü olay, bir ayrılık, bir firak olduğu için onu da seçmeyi uygun görmemişler. İslâm'ın izzet ve şevket ve satvetinde çok önemli bir olay olan, dönüm noktası olan hicreti seçmişler.

Çünkü hicrete kadar müslümanlar Mekke-i Mükerreme'de işkence altında, baskı altında, abluka altında, iktisâdî bakımdan ezilen, horlanan, işkence gören bir toplum idi. Onun için Mekke'yi terk etmek zorunda kalmışlardı, izin öyle çıkmıştı. Ama hicret ettikten sonra, yâni Medineliler:

"—Yâ Rasûlallah, bize gelin, biz sizi bağrımıza basarız; kendimizi koruduğumuz gibi koruruz, mallarımızı canlarımızı koruduğumuz gibi size riâyet ederiz!" diye Medine'ye davet ettikten

sonra, Peygamber Efendimiz Medine'ye hicret edince, İslâm'ın hâli, şânı değişti; mâkus olan durum güzel hâle döndü ve müslümanlar orada rahat yaşamaya başladılar. Sonunda da, kendilerine zulmeden müşrikleri yenerek şirki, küfrü Arap diyârından sürdüler; İslâm hâkim oldu...

Hazret-i Ömer zamanında ashab-ı kirâm ve bu işi düşünen mübarek insanlar, *—rıdvanu'llâhi aleyhim ecmaîn—* İslâm'ın hâkimiyetinin, gâlibiyetinin başlangıç noktası Peygamber Efendimiz'in hicreti olduğu için, bunu seçtiler. Böylece Peygamber Efendimiz'in Mekke-i Mükerreme'den Medine-i Münevvere'ye hicreti sıfır, başlangıç olarak kabul edildi: "Hicretten önce, hicretten sonra..." diye yıllar isimlendirilmeye başlandı.

Yalnız hangi ay seçilecekti?.. An'anevî olan, İbrahimAS'dan beri senenin başlangıcı Muharrem ayıydı. Fakat Peygamber SAS Efendimiz, Safer ayının sonunda Mekke-i Mükerreme'den çıkıp Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'le Medine-i Münevvere'ye harekete geçmişti ve önce Kubâ Köyü'ne gelmişti. Orada üç gün kaldıktan sonra, 13 Rebiü'l-evvel'de Medine-i Münevvere'ye dahil olmuştu. Yâni, hicret Safer'de başladı, Rebiü'l-evvel'in ortasına kadar devam etti bu hicret olayı... Bu günler Muharrem, Safer ve Safer'in ortası; arada bir zaman farkı var, işte bu zamanı nasıl yapalım diye düşündüler. Arapların an'anevî yılbaşına dayamayı uygun gördüler ve geriye doğru giderek hicretin olduğu senenin Muharrem'ini esas aldılar. Daha Peygamber

Efendimiz Mekke'deyken olan Muharrem ayı, yeni hicrî takvimin başlangıcı oldu. Ondan sonra, "Hicretin birinci yılı, ikinci yılı, üçüncü yılı..." diye devam etti.

Demek ki böylece, Hazret-i Ömer zamanında kararlaştırılmış olan hicrî takvimlemenin üzerinden 1418 yıl geçmiş oluyor ve biz 1418 hicrî yılına başlamış oluyoruz. Böylece bir İslâmî, içtimaî olayı, oluşu, kararı size anlatmış oldum. Muharrem ayının şu anda ikinci günündeyiz.

b. Muharrem Ayı

Tabii bizim konuşmamız bir taraftan yeni yılı tebriktir, bir sevinç vesîlesidir, tebrikleşme güzel bir olay... Bir taraftan da işin dînî yönünü dâima size hatırlatıyoruz, yâni ibadetleri önceden ihtar ediyoruz, hazırlanın diye... Bu bakımdan şimdi gelelim işin dînî yönüne:

Dînî yönden Muharrem ayı önemli bir aydır. Neden önemlidir? Dört muhterem aydan, haram aylardan bir tanesi olduğu için önemlidir. Yâni, Kur'an-ı Kerim'le tescil edilmiş bir muhteremliği, mübarekliği var. O bakımdan önemli bir aydır.

Mücâhid'in İbn-i Abbas RA'dan rivâyet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz de hadis-i şerifinde buyurmuşlar ki:¹

¹ Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.164, no:963; İbn-i Hacer, *el-Emâlî*, c.I, s.22; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.437, no:5148; *Tergîb ve Terhîb*, c.II, s.70, no:1529.

مَنْ صَامَ يَوْمًا مِنَ الْمُحَرَّمِ فَلَهُ

بِكُلِّ يَوْمٍ ثَلَاثُونَ يَوْمًا

(الطبرانی فی الصغير عن ابن عباس)

TT. 2/463 (*Men sàme yevmen mine'l-muharrem, felehû bi-küllî yevmin selâsûne yevmen*)

Kısa, müjdeli bir hadis-i şerif. Muharrem ayı içinde oruç tutmamız teşvik ediliyor. Bu hadis-i şerifi İbn-i Abbas, yâni Peygamberimiz'in amcası Abbas'ın oğlu Abdullah rivâyet etmiş. Peygamber SAS buyurmuş ki:

“—Kim Muharrem ayı içinde bir gün oruç tutarsa, tuttuğu her gün için otuz gün oruç tutmuş gibi sevap verilir.”

Demek ki, bir kere oruca teşvik var. Biz de kardeşlerimizi bu oruç hususunda uyarıyoruz. Muharrem ayı girmiştir, çokça oruç tutun; bir gününe otuz gün veriliyor. Tabii, bildiğimiz umûmî kâide, yapılan bir iyiliğin karşılığının en aşağı on misli olmasıdır.

Burada on mislinden fazla, otuz misli oluyor. Demek ki bir gün oruç tutsa, otuz gün tutmuş gibi sevap kazanacak, güzel bir şey... Oruç tutmanızı tavsiye ederiz.

Sonra, Ebû Hüreyre RA'dan diğerk bir hadis-i şerif nakledelim, sohbetimiz Rasûlüllah SAS Efendimiz'in mübarek sözleriyle şereflensin, zînetlensin diye:²

أَفْضَلُ الصِّيَامِ بَعْدَ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ الْمُحَرَّمُ
وَ أَفْضَلُ الصَّلَاةِ بَعْدَ الْفَرِيضَةِ الصَّلَاةُ اللَّيْلِ

(م.د.ت.ن.ه. عن أبي هريرة)

TT. 2/462 (*Efdalü's-sıyâmi ba'de ramadân, şehru'llâhi'l- muharrem*) buyurmuş Rasûlüllah SAS Efendimiz. Mânâ-yı münîfi, mübarek mânâsı şöyle: “Ramazan ayından sonra tutulan oruçların en şerefli, en fazîletli Muharrem ayında tutulan oruçtur.”

Bu hadis-i şerifin devamı da var: (*Ve efdalü's-salâti ba'del- farîdah, salâtü'l-leyl*) “Farz namazlardan sonra en fazîletli namaz da, geceleyin kılınan namazdır, yâni teheccüd namazıdır.”

² Müslim, *Sahîh*, c.II, s.821, no:1163; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.738, no:2429; Tirmizî, *Sünen*, c.2, s.301, no:438; Neseî, *Sünen*, c.III, s.207, no:1614; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.344, no:8515; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.399, no:3636; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.451, no:1155; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.282, no:2076; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.282, no:6395; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.416, no:1423; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.359, no:3772; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.290, no:8204; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.414, no:1312; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.148; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.232, no:2959; İshak ibn-i Râhavyeh, *Müsned*, c.I, s.298; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XX, s.274, no:4652, 4653; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.169, no:1695; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.4, no:4438; Cündeb el-Becelî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.784, no:21397, 21434; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.V, s.223, no:4025; *Tergîb ve Terhîb*, c.I, s.239, no:906.

Onun için bu konuşmamda size, sevap kazanmanızı istediğim için, hem Muharrem'de oruç tutmanızı tavsiye ederim, hem degeceleyin teheccüd namazına kalkmanızı tavsiye ederim. Bu hususta:

رَكَعَتَانِ مِنَ اللَّيْلِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

(*Rek'atâni mine'l-leyli*) “Geceleyin kılınan iki rekât namaz, (*hayrun mine'd-dünyâ ve mâ fîhâ*) dünyadan da, dünyanın içindeki her şeyden de daha hayırlıdır.” diye hadis-i şerifler de var. Bunu da hatırınızda tutun ve bunları yapmağa çalışın!..

Diğer bir hadis-i şerifi daha okumak istiyorum: İbn-i Abbas RA'ın rivayet ettiğine göre, Rasûlüllah SAS'in bir teşviki daha var. Ama bu teşviki geçtiğimiz cumada yapsaydım, uygulayabilirdiniz. Şimdi biraz kaçmış oluyor. Bir dahaki seneye hatırınızda olsun, benim de hatırımda olsun inşâallah...

Buyurmuş ki Peygamber Efendimiz:³

مَنْ صَامَ آخِرَ يَوْمٍ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ وَ أَوَّلَ يَوْمٍ مِنَ
الْمُحَرَّمِ فَقَدْ خَاتَمَ السَّنَةَ الْمَاضِيَةَ بِصَوْمٍ
وَاسْتَفْتَحَ السَّنَةَ الْمُسْتَقْبِلَةَ بِصَوْمٍ فَجَعَلَ اللَّهُ عَزَّ
وَجَلَّ لَهُ كَفَّارَةَ حَمْسِينَ سَنَةً

³ Şevkânî, *el-Fevâid*, c.I, s.96, no:31.

(*Men sàme âhira yevmin min zi'l-hicceci, ve evvele yevmin mine'l-muharrem*) “Bir insan geçmiş senenin son günü olan Zilhicce'nin sonuncu gününü ve Muharrem'in ilk gününü oruçlu geçirirse...” Yâni bizim bu senemizde uygulamamız nasıl olacaktı? Eğer çarşamba ve perşembe günü oruç tutulsaydı, Zilhicce'nin son günü ve Muharrem'in birinci günü oruç tutulmuş olacaktı,

(*Fekad hâteme's-senete'l-mâdiyete bi-savmin, ve'stefteha's-senete'l-müstakbilete bi-savmin*) “Böyle yapan bir kimse geçen giden seneyi oruçla kapatmış olur ve gelen yeni seneyi oruçla başlatmış olur. (*Feceale'llâhu azze ve celle lehû keffârete hamsîne seneh*) Allah böyle davranışını, onun için elli yıllık günahına kefarete vesilesi eyler.” diye Peygamber SAS Efendimiz müjdeliyor...

Demek ki, bu senenin sonundaki takvime münâsip bir yere yazalım, aklımıza yazalım, not alalım, kaydedelim; bir dahaki senenin sonunda, yâni bir dahaki sene hac mevsimi gelip bittikten sonra, hicrî yılbaşından önceki Zilhicce'nin son gününü ve hicrî yılbaşı gününü, Muharrem'in birinci gününü oruçla geçirmeye şimdiden niyet edelim!

Biliyorsunuz, niyet etmek çok güzel bir şeydir. İnsan niyet ettiği şeyi herhangi bir mâni çıkar da yapamazsa bile, yâni hastalansa yapamazsa bile, Allah o sevabı verir. Onun için ben şahsen, kendim niyet ediyorum, Allah ömür verirse bu senenin sonuna erişirsek, 1418 hicrî

yılıının sonuna haccetmeye niyet ediyorum. Haccettikten sonra da Zilhicce'nin son günü oruç tutmağa şimdiden niyet ediyorum; gelecek 1419 yılının birinci gününde oruç tutmağa niyet ediyorum.

“—Hocam böyle ileriye dönük niyetler niye?” dersiniz, bu hadisten dolayı... Çünkü bunu geçtiğimiz cuma size hatırlatmam lâzımdı, hatırlatamadım, bu hadis-i şerif şimdi gözümün önüne geldi. Hiç olmazsa önümüzdeki seneye niyet edelim, erişsek de erişmesek de —Allah sıhhatli, âfiyetli, nice nice kutlu ve mutlu yıllara eriştirsin— şimdiden niyet edelim, o sevabı alalım!..

Böylece Ramazan ayının dışında tutulan, farz olmayan, fazîletli, sevaplı ki bunun dindeki tâbiri *nafîle* oruç... Yâni, “Sevaplı fazîletli oruçların en üstünü Muharrem ayında tutulan oruçtur.” diye, bunu da sizlere hatırlatmış oldum, Peygamber SAS Efendimiz'den nakletmiş oldum...

c. Aşûre Günü

Bugün 2'si olduğuna göre, 7 daha eklersek 9; bizim takvimimize göre önümüzdeki haftaya cumartesi günü, inşaallah sağlık ve afiyette olursak, o zaman Aşure günü olacak. Âşure günü de çok önemli, mübarek günlerden birisidir. Âşure gününü inşaallah önümüzdeki cuma günü size anlatacağım, çünkü ondan sonra gelecek...

Âşure günü, Muharrem ayının mühim olaylarının cereyan etmiş olduğu bir gündür. Onun da oruçla geçirilmesi lâzım!.. Âşure gününü ya ondan bir önceki günle bağlayarak, yâni

önümüzdeki cumayı ve cumartesiye oruçla geçirmek iyi olur. Ya da bir sonraki günle beraber, yâni cumartesiye ve pazarı peş peşe tutmak lâzım!..

“—Niye böyle oluyor?”

Peygamber SAS Efendimiz öyle tavsiye buyurmuş.

Peygamber SAS’in zamanında Medine’de Yahudiler de vardı. Arabistan’ın bazı yerlerinde kabileler hâlinde bulunuyorlardı. Peygamber SAS Efendimiz Medine-i Münevvere’ye hicret buyurduğu zaman, onların Aşûre gününde oruç tuttuğunu görünce, sebebini sordu:

“—Niye siz böyle oruç tutuyorsunuz?” dedi. Dediler ki:

“—Mûsâ AS Firavun’un zulmünden Aşûre gününde kurtuldu.”

Peygamber Efendimiz:

“—Mûsâ AS bize sizden daha yakındır, o halde biz de tutarız.” dedi.

Burada çok önemli bir ifâde var. Yâni, yahudiler Mûsâ AS’in çizgisinden ayrıldıkları için, “Biz Mûsâ AS’a daha samîmîyiz, daha yakınız; o bize sevgili, biz ona sevgiliyiz.” diyor. O bakımdan Peygamber Efendimiz, onun Firavun’dan

kurtulma gününde o orucu tutmayı tavsiye buyurdu, kendisi de tuttu.

Zaten Kureyş Kabilesi de, Mekke’de iken Aşûre günü oruç tutarlardı. Yâni Peygamber Efendimiz’in ilk doğduğu çevrede de Aşûre günü orucu tutulurdu. İbrahim AS’dan beri bir töre ve an’ane olarak geliyor. Yalnız burada Peygamber Efendimiz, yahudilere benzemek gibi bir durumu istemedi. Çünkü başka zaman da buyuruyor ki:

“—Yahudilere, hristiyanlara benzemeyin, karışıklık olmasın! Çünkü onlar doğru çizgiden çıktılar, onlara benzemek uygun olmaz.

خَالِفُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى

(*Hàlifü’l-yehûde ve’n-nasârâ*)⁴ “Yahudilere ve nasrânîlere muhalefet edin! Onlara aykırı, onlar gibi olmayan bir şekilde davranın!” diyor.

Demek ki, bizim kendi İslâmî benliğimizi, örfümüzü, töremizi ortaya koymamız ve her hareketimizi ona göre müslümanca, Rasûlüllah’ın tavsiye buyurduğu tarzda, sünnetine uygun şekilde tanzim etmemiz gerekiyor. Onlara benzememenin şekli tahakkuk etsin diye; ya Aşûre gününden bir gün evvel başlayıp Muharrem’in 9’u ve 10’unu — önümüzdeki cumayı ve cumartesi— tutarsınız; ya da cumartesi ve pazarı tutarak, yahudilere

⁴ İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.561, no:2186; Şeddad ibn-i Evs RA’dan.

benzemedi, Peygamber SAS Efendimiz'in tavsiye ettiği şekilde, Aşûre orucunu ihyâ mümkün olur.

Peygamber Efendimiz, Ramazan orucu farz kılınıncaya kadar Aşûre orucunu çok önemli olarak tavsiye buyururdu. Ayet-i kerime ile Ramazan orucu emredilince, Efendimiz ondan sonraki sevaplı oruçları ihtiyârî hâle getirdi;

“İsterseniz tutarsınız; tutmazsanız da bir şey gerekmez, çünkü artık Ramazan orucu, farz oruç var.” diye buyurdu.

İşte böylece, önümüzdeki cuma gününe kadar, zamanınızı nasıl sevaplı geçirebilirsiniz diye anlatmış oluyorum, sevaplı şeyleri sizlere nakletmiş oluyorum. Muharreminizi oruçlarla, ibadetlerle değerlendirmeye gayret edin! Önümüzdeki cuma günü oruca niyet edebilirsiniz. Sırf cuma gününe mahsus oruç tutmak yoktur ama, ondan önce ve ondan sonrasında bağlantılı olarak tutulabilir. Önümüzdeki cuma, cumartesiyle birlikte oruç tutabilirsiniz.

Bir de takviminizin sonuna not alacaksınız: İnşâallah bir dahaki hicrî senenin başlangıcında, Zilhicce'nin son günüyle, Muharrem'in birinci gününü de oruçlu geçirmeye çalışacağız. Çünkü elli senelik hatalara, günahlara kefarete olacağını hadis-i şerifte okumuştuk.

Aziz ve sevgili dinleyiciler ve seyirciler, –çünkü biz hem Ak- Televizyon’a hitâb ediyoruz, hem bu konuşmamız Ak-Radyo’ya verilmiş oluyor– size böylece sevaplı olan şeyleri hatırlatmış oldum. Sevap kazanmanıza vesîle olacak, Efendimiz’in tavsiye etmiş olduğu ibadetleri hatırlatmış oldum. Cumanız ve yeni yılınız mutlu olsun, mübarek olsun... Feyizlerle, kazançlarla, başarılarla, tatlılıklarla, mutluluklarla dolu olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri dünyanın ve ahiretin her türlü hayırlarını sizlere, bizlere ve bütün Ümmet-i Muhammed kardeşlerimize ihsân eylesin...

Tabii, arada içimden bir açıklama hissi geliyor, yâni hep müslümanlara istiyoruz da başkalarına bir şey yok mu?.. Tabii bizbütün insanların iyiliğini istiyoruz, bütün insanları Hazret-i Adem’in evlâtları olarak görüyoruz. Hattâ bütün mahlûkâtın iyiliğini istiyoruz, karıncayı bile ezmek istemeyiz. Her şeyi, çevreyi korumak isteriz. Kâfirler, müslüman olmayan insanlar için bizim bakış tarzımız, düşüncemiz nedir?.. Allah hidâyet versin, yanlışlıktan korusun... Boş şeylere bâtil şeylere ibadet etmekten, Allah’ın sevmediğı, gazab ettiğı yanlış inançlara takılı kalmaktan veyahut günahlarla, şeytana uyarak, nefse uyarak ömür sürmekten, tabii büyük zararlar olacaktır. Kâfir ebediyyen cehennemde yanacaktır, günahkâr da cezâsını çekecektir...

Onun için, bütün insanlara temennîmiz: Allah hidayet versin, şaşırانları doğru yola sevk etsin... İslâm’ın güzelliğini anlayıp, Allah’ın rızâsına uygun, Allah’ın sevdiğı, râzı olduğu

din olan İslâm'ı anlamış, kavramış ve inanmış olarak, Allah'ın sevdiği mü'min kul olarak yaşamayı, güzel işler yapmayı; insanlık için, dünya ve ahiret hayatı için fâideli işler yapmayı Allah cümlemize nasib eylesin... Cümlemize hayırlı, uzun ömürler ihsân etsin... Nice nice mutlu, mübarek, kutlu yıllara Allah-u Teâlâ Hazretleri sizleri, sevdiklerinizle, dostlarınızla, ailelerinizle beraber eriştirsın, aziz ve sevgili seyirciler ve dinleyiciler!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

09. 05. 1997 - AKRA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

